

מילין יקירין והידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מִי־הֵתָא

חֵתָא

חֵתָא דְאִתְרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

עבודת יוסף ובנימין לתקן עוון שנאת חנם

המשמח חתן וכלה מרבה אהבת חנם

על פי דבריו יבואר בטוב טעם מאמרם ז"ל (ברכות ו:): כל המשמח חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים, כי כשהוא משמח את החתן והכלה ומשתתף ושמח בשמחת השני הרי בכך מרבה אהבת חנם, ומתקן בזה השנאת חנם שגרם לחורבן בית המקדש, וממילא הוא כאילו בנה את הבית המקדש שנחרב בירושלים.

בכו על הצווארים שמסמלים את הבית

המקדש

והנה מה שבכו יוסף ובנימין דווקא על הצוואר, כי הוא מסמל את הבית המקדש, כמו שפירש רש"י בפסוק (שיה"ש ז ה) 'צווארך כמגדל השן', 'צווארך' - ההיכל והמזבח שהם זקופים וגבוהים ולשכת הגזית גם היא שם עשויה לחוזק ולמגן כמגדל השן. ונראה לבאר שלכן נרמז הבית המקדש בצוואר, כי תכלית הצוואר לחבר את הראש ללב ושאר אברי הגוף, שהוא מעביר את השכליות מהמוח אל הלב, ואת המאכלים מהפה אל הגוף, וכן להיפך, שהוא מעביר את הכוח החיוני מהלב לראש. כך מהותו של בית המקדש שהוא שער השמים, והוא מקום ההתקשרות וחיבור הגמור של בני ישראל לאביהם שבשמים, גם על ידי השפע שיורד שם לבני ישראל מהראש, אבינו שבשמים, וגם על ידי ששם מוסיפים כוח ממטה למעלה בעבודת הקרבנות, וממנו יוצאת הוראה לישראל.

יוסף ובנימין חיברו שמים וארץ ולכן זכו לבתי

מקדש בחלקם

ויובן בזה מה שזכו יוסף ובנימין שבתי המקדש והמשכן יהיו בחלקם דווקא, כי דרך כל הצדיקים העובדים את השם יתברך בשלימות שהם מקשרים את כל הגשמיות בעולם

וַיֵּאָסֶר יוֹסֵף מִרְכַּבְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צַוְאָרָיו וַיִּבְכֶּה עַל צַוְאָרָיו עוֹד (מה יד). פירש רש"י מחז"ל (מגילה טז: ב"ר צג יב) יוסף בכה על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן ליחרב, ובנימין בכה על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו ליחרב. הקשה הרה"ק ר' יחזקאל מקוזמיר ע"ה (ויגש ד"ה מאא"ז) הרי עכשיו נפגשו שני האחים הקדושים לאחר שלא ראו זה את זה שנים רבות, ואם כן מה זה שנתעוררו דווקא עכשיו לבכות על חורבן בית המקדש, וכי כך הוא דרכו של עולם כשיפגשו אחים אחרי הרבה שנים להיות ראשית מעשיהם לערוך תיקון חצות, והלוא בשעת חדוה - חדוה. ועוד צריך להבין, מפני מה בכו כל אחד על חורבן המקדש שבחלק אחיו ולא על חורבן המקדש שבחלקו. ויותר מזה צריך ביאור, איך בכלל בכה בנימין על חורבן מקדש שילה שבחלקו של יוסף, והרי לא יבנה המקדש בחלקו של בנימין כל זמן שלא יחרב המשכן שבשילה.

וביאר הרה"ק ע"ה שהענין כך הוא, דהנה חטא מכירת יוסף באה על ידי קנאה ושנאת חנם, ולא זו בלבד אלא גם בזמן שבית המקדש היה קיים עדיין השטן הזה של שנאת חנם ריקד בינינו וגרם לחורבנה (יומא ט:), על כן היתה ראשית עבודתם של יוסף ובנימין לתקן ענין זה של שנאת חנם, ומטעם זה בכו על חורבן בית המקדש שכן רצו לפעול ולעורר שלא יחרב על ידי שנאת חנם. ולא עוד אלא דווקא בגלל הדבר הזה בכו כל אחד על החורבן של השני ולא על החורבן שבחלקו, כי התיקון לשנאת חנם הוא אהבת חנם, אהבה אמיתית שכואב לו צערו של חברו יותר מצערו, ויוסף ובנימין הרבו באהבת חנם ובכו על הצער של השני בכדי לתקן ענין השנאת חנם. ומגודל אהבה אמיתית שביניהם היה כל אחד סבור ומקובל שלא ייחרב המקדש שבחלקו, אף שבגלל זה לא יבנה מקדש בחלקו.

השמים ואת הארץ יחדיו תמיד, ומדה כנגד מדה קיבלו על כך שכרם מן השמים וזכו בחלקם לבתי המקדש והמשכן, המקומות שחיברו שמים וארץ, עליונים ותחתונים.

הזה עם השמים, וממשיכים אדנותו ומלכותו יתברך בכל עניני העולם ובכך הם מחברים שמים וארץ תמיד, אם כן אפוא יוסף ובנימין שהיו צדיקים גמורים, בודאי חיברו את

מילתא דפליאה

שמות הקדושים המסוגלים לפרנסה

וּלְאָבִיו שְׁלַח כְּזֹאת עֶשְׂרֵה חֲמֵרִים נְשָׂאִים מְטוֹב מְצָרִים וְעֶשֶׂר אֲתַנְתְּ נִשְׂאֵת בְּרַ וְלַחֵם וּמִזֶּן לְאָבִיו לְדָרְךָ (מה (כג). פירש רש"י: 'שלח כזאת' - כחשבון הזה וכו'. ואינו מובן איזה חשבון יש כאן, הרי בסך הכל שלח לו עשרה חמורים ועשר אתונות, ומה היה צריך לחשב. בכדי להבין מה הוסיף רש"י בפירושו, נביא בהקדם את דברי האריז"ל הידועים שיש ג' שמות של פרנסה, והם פא"י סא"ל חת"ך, וכולם רמוזים בפסוק (תהלים קמה טז) 'פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון', פא"י נוטריקון 'פ'ו'תח א'ת' י'דך', והסופי תיבות של 'פותח א'ת' ידך' עולה חת"ך, שהוא שם המלאך הממונה על הפרנסה, על דרך מה שאומרים (בפיוט לראש השנה ויום הכיפורים) 'החותך חיים לכל חי', ובא"ת ב"ש השם חת"ך הוא השם סא"ל.

יוסף הצדיק שלח לאביו לכוון בשם חת"ך

והנה מובא (בספר יפרא בימיו צדיק) בשם הרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב ע"ה שאמר גם כאן בדרך זה, 'כזאת' גימטריא 'חת"ך', וזהו שפירש רש"י כחשבון הזה, שהרי היו אז שנות רעבון, ויוסף הצדיק הרי הוא המשביר המשפיע פרנסה לכל העולם, ולכן שלח לאביו שיכוון בשם חת"ך שעולה כמספר כזא"ת, ועל ידי זה לא יחסר לו לחם.

על ידי הכוונה בשלשת השמות נשפע שפע רב

והוסיף הרה"ק החקל יצחק מספינקא ע"ה (ויגש ד"ה ולאביו) פנינים יקרים על פי הנ"ל, שהרי הן השם פא"י והן השם סא"ל עולים בגימטריא צ"א, ושניהם יחד עולים קפ"ב כמספר יעק"ב, ומטעם זה 'ולאביו שלח כזא"ת' עולה חת"ך, דהיינו ששלח לו גם את השם השלישי, ועל ידי כל הג' שמות יתמשך שפע רב בעולם. והרחיב עוד להמתיק את הדברים על פי המובא (אמרי יוסף חיי שרה אות כו) בשם הרה"ק ר' בעריש ע"ה מזידיטשוב בפירוש הגמרא (שבת קנא:): 'גמירי דצורבא מרבנן לא מיעני, ומקשה הא חזינן דמיעני, ומתרץ אהדורי אפתחא לא מיהדר'. ודקדק הוא ז"ל, הרי אנו רואים מעשים בכל יום שגם תלמידי חכמים מחזרים על הפתחים ל"ע. ולכן פירש בגמרא דרך אחרת, שהרי ידוע שצריך האדם להתפלל בכל יום על הפרנסה ולבקש מזונותיו מאת השם יתברך, וצריכין לכוון בכוונת פותח את ידך לשמות הפרנסה כנודע, וזהו שהקשתה הגמרא 'והא חזינן דמיעני', ומתרץ 'אהדורי אפתחא לא מיהדר', כיון שרואים אנו שהם עניים על כרחנו נאמר שזה מחמת שאינם מחזרים על הפתחים, דהיינו שלא כווננו 'בפתחא' היינו בפסוק 'פותח את ידך', עכדה"ק.

לפיכך כאשר ראה יוסף הצדיק שהם רעבים ללחם שלח להם שמות הפרנסה ובכך יהיה להם שובע, וכאשר בא יעקב והמשיך שמות הפרנסה נתבטל הרעב ונשפע שפע רב בעולם.

יוסף שלח רמז שהשמחה סגולה לפרנסה

באופן אחר ניתן לבאר דברי רש"י, על פי העצה הטובה שלמדונו רבותינו כיצד בידינו להמשיך ההשפעה, כאשר אמר הרה"ק רבי ברוך ממעזיבנו' ע"ה שעצבות מקלקלת את הפרנסה, ולכן יראה כל אדם שיהיה בשמחה. ונרמז הדבר בתורה, שסופי תיבות 'והיית א'ך שמ'ח' (דברים טז טו) הם 'חת"ך', שהוא השר הגדול של פרנסה. והנה מיום שנפרד יוסף מאביו היה יעקב אבינו שרוי בצער ועל ידי זה התרחק ממנו השר הממונה כי אינו שורה אלא במקום שמחה, וכעת ששלח לו יוסף הבשורה שהוא חי, על ידי זה 'ותחי רוח יעקב אביהם' ונתמלא שמחה שלימה, וממילא בכוח הבשורה ששימח אותו חזר אליו השר של פרנסה, וזהו הפירוש 'ולאביו שלח כזא"ת' כחשבון הזה שהוא חת"ך, שביחד עם הבשורה הטובה שלח לו גם השם חת"ך שהוא השר הממונה על הפרנסה.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

הצדיקים הדבקים בקב"ה צריכים שמירה שלא תצא נפשם מגודל הדביקות

על כך מיד בא ונכנס לחדרו, אולם מצאו שכבר נצרר בצרור החיים ויצאה נשמתו הקדושה באחד על ידי מיתת נשיקה.

פטירת המגיד מזלאטשוב בעת רעוא דרעוין מתוך דביקות עד כלות הנפש

ועל פטירת המגיד מזלאטשוב זלה"ה מסופר, כי לערך שנתיים קודם פטירתו הוצרכו לשמור עליו שלא תצא נשמתו מרוב דביקות בבוראו, וביחוד בשבת קודש בעת רעוא דרעוין, ואירע מעשה בכ"ה באלול שנת תקמ"א בעת רעוא דרעוין בשבת קודש פרשת נצבים-וילך, היה כל כולו אחוז שרעפים ודבוק בבורא עולם עד כלות הנפש מרוב חיבה ותשוקה לבורא ברוך הוא, ובאמצע אמירת מאמר 'תא חזי' מזהר הקדוש (יתרו פח:) הנדפס בסידורים, בשעה שאמר 'ובהאי רצון אסתלק משה נביא מהימנא קדישא מעלמא' הגיע להתפשטות הגשמיות, וכשראתה זאת בתו הצדקת הזעיקה את אחיה הצדיק ר' יצחק, אך כשהגיע איחר את המועד וכבר נסתלק לבית עולמו.

עבודת התפילה של היהודי הקדוש מפרשיסחא במסירות נפש ממש

בדומה לזה מובא בספרים הקדושים על היהודי הקדוש מפרשיסחא זלה"ה שהסתלקותו היתה באמצע עבודתו בתפילה, וכידוע דרכו שהיו כל עניני תפילותיו במסירות נפש, ובאמת בסוף הלך לעולמו מתוך מסירות נפש בתפילתו. וכך העיד על נשמתו שהיא מאותם הקדושים שמסרו נפשם על קדושת השם, וממילא מוכרח להיות פטירתו על ידי דביקות, ובכל תפילה שצמאה נפשו להשם יתברך ומתדבק בו יתברך, אז השם יתברך חונן אותו ומשיב לו נפשו שיוסיף בעבודה על ידו, ואחר התפילה נחלש מאד ומוכרח לטעום תיכף אכילה או שתיה, וגם שלא להניחו לבדו בבית. ובימיו האחרונים נזהרו לשמור מאד ועמדו

המשך בעמוד הבא

יוסף הצדיק התעסק בכיבוד אב ולכן לא קרא שמע

וַיֵּאָסֶר יוֹסֵף מִרְפַּכְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צַוְּאָרָיו וַיִּבֶךְ עַל צַוְּאָרָיו עוֹד (מו כט). רש"י כתב לפרש 'עוד' מלשון רבוי, שהרבה יוסף והוסיף בבכי יותר על הרגיל, אבל יעקב לא נפל על צווארי יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו הטעם שהיה קורא את שמע. ונתקשו המפרשים דממה נפשך אם לא היה אז זמן קריאת שמע מדוע קרא יעקב אבינו, ואם כן היה אז הזמן לקרוא את שמע מדוע יוסף הצדיק לא קרא.

הצדיקים הדבקים בקב"ה צריכים שמירה שלא תצא נפשם מגודל הדביקות

ונראה לתרץ, על פי הידוע ומבואר בספרים הקדושים מעלת ודרגת הצדיקים, אשר בעבודתם את השם יתברך בדביקות עצומה בקדושה ובטהרה ובסילודין כשרפים ומלאכים זוכים להתפשטות הגשמיות, עד היותם קרובים להיבטל ממציאות ולהסתלקות נשמתם מחמת רוב כיסופין והשתוקקות ואהבת השם אשר בערה בהם, וכדי להציל את נפשם חייבים הם להתעסק בדבר גשמי או שיעמדו עליהם אנשי ביתם לשמור עליהם בשמירה יתירה ולעוררם לבל יסתלקו מן העולם הזה בשעת דביקותם.

פטירת הרמ"ע מפאנו ע"ה בשעת קריאת שמע

וכך נודע על הרה"ק הרמ"ע מפאנו ע"ה (בעל עשרה מאמרות) שהוצרך לשמירה שלא תיפרד נפשו מגופו מרוב דביקות להתפשטות הגשמיות בעת שהיה קורא קריאת שמע, ולכן בכל יום ויום קודם כניסתו לחדר המיוחד שהיה מתבודד בו ומקשר נשמתו בחי העולמים מאהבתו ודביקותו בו יתברך, היה נוהג לקבוע זמן למשמשו שיבוא ויעוררו עד שיפסיקנו מדביקותו. פעם אחת נפלה דליקה בעיר, ומחמת הבהלה שכח המשמש ולא בא בזמן שקבע לו רבו, ולאחר זמן מועט כשנזכר

שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מלהתקרב לדביקות נעימות עריבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות, עד כלות נפשותם מהם.

יוסף שמר על אביו שלא יסתלק לעולמו מרוב דביקות

בדרך זו ניתן להבין מדוע יוסף לא קרא קריאת שמע, שכן אם בצדיקי הדורות נאמר כך, על אחת כמה וכמה יעקב אבינו ע"ה בחיר האבות בוודאי היה בבחינה זו, ולכן הוצרך יוסף להשגיח על אביו בשעה שהוא קרא את שמע שלא תצא נפשו מרוב דביקות, ועל כן נפל על צוארו כדי להחזיקו בעולם הזה, ויתכן להוסיף שגם זה בכלל דברי הנחלת יעקב שיוסף היה עסוק במצות כיבוד אביו לשמור ולהשגיח עליו.

עיקר מסירות נפש כשיש לאדם כל טוב ולא בעת צרה

אך עדיין צריך ביאור, מדוע דוקא עכשיו הוצרך יעקב אבינו להשגחה, ואם קודם לכן גם היה לו השגחה, אם כן איפה המשגיח הקודם. אמנם נראה לומר שרק עכשיו היה צריך שמירה ולא קודם, על פי מה שכתב בעל דברי אמונה ע"ה (ויגש) שהאדם אשר צרות רבות סבבוהו וממילא אין לו שום נחת מזה העולם, אין רבותא בזה שהוא חושב תמיד למסור נפשו על קידוש השם, כי אין זה מסירות נפש האמיתית כמובן. רק עיקר הרבותא הוא כשיש לו לאדם כל טוב הן עושר וכבוד והן נחת מבניו ועם כל זה הוא מוכן ומזומן כל רגע למסור נפשו על קידוש שמו יתברך, זוהי מסירות נפש האמיתית.

לכן כל זמן שלא ראה יעקב אבינו את יוסף חי וקיים היה חושש שקבלת מסירות נפשו אינה באמת לאמיתה, בהיות שסבל צרות רבות ורעות וצרת יוסף העולה על כולנה, אולם כשראה שעוד יוסף חי והייתה לו מזה שמחה גדולה, אז דייקא אמר 'אמותה הפעם' (מו ל), כי עתה כבר יכול לקבל עליו מסירות נפש באמת לאמיתה למות במיתת הצדיקים, כמו שתרגם יונתן 'די במיתותא דמייתין בה צדיקא אנא מיית', שמדבקים עצמם באהבה עזה עד כלות הנפש. לפי זה יבוא על נכון שרק עכשיו היה יוסף חושש לפטירת אביו ולכן השגיח עליו.

לידו תמיד מוכנים באיזה טעימה ליתן לו תיכף ומיד אחר סיימו התפילה, אמנם בפעם האחרונה נתעכב הדבר ותיכף נפל על הארץ, ומתוך דיבורים קדושים בדביקות עצומה שנמשכה ל"ו שעות נפרד מהאי עלמא ונסתלק לעולם העליון.

תשוקתו הגדולה של הנועם אלימלך להיפרד מעולם הזה ולהתקרב למקור הקדושה

גם עבודתו בקודש של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זלה"ה כרוכה היתה תדיר במסירות נפש, כשכל רצונו ותשוקתו להיפרד מעולם הזה החומרי ולעמוד במקור הקדושה מבלי לבוש החומר העב, ובשל כך כשהרגיש מתיקות גדולה בעת שאמר קדושת 'כתר' בשבת קודש היה ירא שלא תהיה לו כלות הנפש מגודל מתיקות אור הנערב, ולקח שעון בידו והביט עליו כדי שעל ידי זה יוכל להחזיק את הנפש בתוך הגוף. באחד הימים, תוך כדי עבודתו הקדושה בדביקות בחי העולמים, התעלף הרבי ר' אלימלך וכל הפעולות שעשו להעירו לא הועילו מאומה. נבוכים ואובדי עצות קמו החסידים ונסעו להרה"ק ר' אברהם משה מפשעווארסק ע"ה לשאול את פיו כדת מה לעשות, ויעץ להם שיביאו בן אדם מגושם חוטא ומחלל שבת ויבקשו ממנו לגעת בידו הקדושה של הרבי. כששבו מנסיעתם עשו כעצתו, ויהי, אך נגע המחלל שבת בידו של הרבי ומיד נתעורר מדביקותו העילאית.

אין הצדיקים נמנעים מלהתקרב לאור העליון אף בידיעה שיגיעו עד כלות הנפש

סיפורים אלו הם מקצת דמקצת משבחם של קדושי עליון צדיקי הדורות אשר כל ימי חייהם מקיימים כל מצוה ומצוה בדביקות עצומה וקירבת אלקים עד כלות נפשם ממש בבחינת 'כי עליך הורגנו כל היום' (תהלים מד כג), וכך גילה האור החיים הקדוש (ריש פרשת אחרי) טפח ממדרגותיהם הקדושים והנשגבים בפירושו על מיתת נדב ואביהוא, ורבות התייגעו גדולי הדורות והמקובלים לבאר דבריו הטמירים והנעלמים בפירושו שם, ותוכן דבריו שמתו נדב ואביהוא בזה שנתקרו לפני אור עליון בחיבת הקודש, והוא סוד הנשיקה שבה מתים הצדיקים, ורמז הכתוב בתיבת 'וימותו' הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודה ה' על סדר הפרשה

קבלת עול מלכות שמים שלימה כשהלב מלא באהבת השם

וַיֵּאָסֶר יוֹסֵף מִרְפַּבְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו
גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צַוְּאָרָיו וַיִּבֶךְ עַל צַוְּאָרָיו
עוֹד (מו כט). רש"י כתב לפרש 'עוד' מלשון
רבוי, שהרבה יוסף והוסיף בבכי יותר על הרגיל,
אבל יעקב לא נפל על צווארי יוסף ולא נשקו,
ואמרו רבותינו הטעם שהיה קורא את שמע.
ונתקשו המפרשים דממה נפשך אם לא היה אז
זמן קריאת שמע מדוע קרא יעקב אבינו, ואם כן
היה אז הזמן לקרוא את שמע מדוע יוסף הצדיק
לא קרא. ותירץ הנחלת יעקב (הובא בשפתי
חכמים) שיוסף היה עסוק במצות כיבוד אביו,
ועל כן היה פטור מקריאת שמע כדין העוסק
במצוה פטור מן המצוה (סוכה כו. שו"ע או"ח
סי' לח ס"ח).

ויש שתירצו באופן אחר, שמאז ומתמיד רצה
יעקב אבינו לקבל על עצמו עול מלכות שמים
שלימה במסירות נפש, אולם אי אפשר להגיע
למדרגה זו רק כשהלב בוער כאש כשהוא מלא
אהבת השם עזה ששום רוחות שבעולם לא יוכלו
לכבותה. יסוד דברים אלו מושתת על המובא
בספר גור אריה למהר"ל (מו כט) מדוע נתייחד
הזמן לקריאת שמע שהיה קורא, לפי שכאשר
בא יעקב וראה את יוסף בנו מלך, נתמלא לבו
אהבת ויראת השם בהכרה מלאה איך מידותיו
הם טובות ושלימות ומשלם שכר טוב ליראיו,
והיא מידת החסידים אשר יקרה להם טוב מיד
הם מתדבקים אל הקדוש ברוך הוא על הטובות
והאמת שעשה עמהם, והנה זהו קריאת שמע
בקבלת עול ויחוד מלכות שמים ואהבתו, ולכן
היה ראוי ליעקב לקרוא קריאת שמע כאשר בא
אליו יוסף וראה אותו מלך אחר הצער הגדול
שהיה לו בעבורו.

אהבת השם מבטל אהבה גשמית וכן ההיפך
דיבורים נשגבים אלו של המהר"ל עשויים
להתפרש בכמה פנים, ולאחר שהביאם השפת
אמת (ויגש תרל"ז ד"ה נודע) פירש הענין
כפשוטו, כי היה ירא לנפשו שעל ידי זה האהבה
שנתמלא לבו ליוסף בנו ישכח ממנו אהבת
הבורא יתברך, לכן לפני ששמח והתענג מראיית
יוסף שכל כך ציפה וחיכה לראותו, מקודם
התדבק בהקדוש ברוך הוא ועל ידי זה נשכח
ממנו האהבה הגשמית.

וכענין זה מסופר על החפץ חיים ע"ה שאמר
בעת הסתלקות בנו חביבו הצדיק ז"ל כי כעת
יוכל לקיים ביתר שלימות את הפסוק (דברים
ו ה) 'ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך' ולעבוד
את השם יתברך באהבה יתירה, כי גם האהבה
שחייב את בנו כבר יוכל גם כן להקדישה
לקדושת שמו יתברך.

ראה גם בדברי המלבי"ם שהם כעין השלמה
לדברי המהר"ל, וזה לשונו: גדר אהבת ה' שלא
יצויר עם אהבה זו אהבת זולתו, וכאשר בעת
ההיא התעורר בלב יעקב אהבה עצומה ליוסף
אשר התאבל עליו ימים רבים, קרא אז קריאת
שמע ורשפי אש שלהבת אהבת ה' גבר בליבו על
אהבת יוסף עד שלא פנה אליו כלל, אחר שמסר
נפשו במחשבתו במסירות נפש של אהבת ה'
כמו שאמר רבי עקיבא 'כל ימי הייתי מצטער
על פסוק זה מתי יבוא לידי ואקיימנו', על כן
אמר 'אמותה הפעם' שמשתוקק למות הפעם
באהבת ה' על קידוש שמו שאין לו עוד בעולם
הזה כלום, 'אחרי ראותי את פניך כי עודך חיל',
ואתה תהיה במקומי על תבל ארצה, ואני אשוב
אל מקומי בשמים.

מעשה אבות סימן לבנים גם באהבת השם יתברך

והנה גם במסכת זו של אהבת השם קיים הכלל
'מעשה אבות סימן לבנים' (ראה תנחומא לך לך
ט), ואנו נקראים בזה לאמץ את דרכי האבות

עובדא לעצמותם רק בשם כל ישראל, כמו שאנו עושין בשם כל ישראל, ומצד זה נוכל אנחנו להתקשר במעשה אבות מפני שהם כללו אותנו במעשיהם, וצוותא הוא לשון התקשרות, 'אשר יצוה וגו' בכל מעשה שעושה כנ"ל, שוב מצאתי כדברים האלה בספר קדושת לוי].

כפרת חטא מכירת יוסף

וְאַתֶּם עָלוּ לְשָׁלוֹם אֶל אֲבִיכֶם (מד יז). חטא מכירת יוסף מתגלגל והולך בכלל ישראל [ואף על פי שבקשו ממנו השבטים מחילה, באמרם (בראשית נ יז) 'שא נא פשע אחיך', וגם הוא הוסיף להם דברי ניחומים כמו שכתוב (שם פסוק כא) 'וינחם אותם וידבר על ליבם', מכל מקום כיון שלא השיב להם בפה מלא שהוא מוחל על כן נותר העון להתכפר בענין עשרה הרוגי מלכות (רבינו בחיי שם נ, יז)], ועיקר כפרתם של השבטים הייתה בהריגתם של עשרה הרוגי מלכות, והיו עשרה הרוגי מלכות כנגד עשרת השבטים שהשתתפו במכירה, וזהו שנרמז בדברי יוסף אל אחיו 'אתם עלו לשלום אל אביכם', וכתב רבנו בחיי שהוא רמז לעשרת הרוגי מלכות שיעלו בשלום לאביהם שבשמים, **ובריקאנטי** (בראשית לז כז) כתב רמז לכך, ששמות הרוגי מלכות עולים כמנין שמות השבטים.

והיינו כשנחשוב עשרת השבטים מלבד יוסף ובנימין, וזבולן עם וא"ו אחת, והוא עולה למנין ב' אלפים תתנ"ח, והיו עשרת הרוגי מלכות רבן שמעון, ורבי ישמעאל, ורבי עקיבה, ורבי חננייה [בן תרדיון], ורבי טרפון, ורבי יהודה [בן בבא], ורבי אלעזר [בן שמוע], ורבי ישבב [הסופר], ורבי יהודה [הנחתום], ורבי חוצפית [התורגמן], ושמותם עולים גם כן למנין ב' אלפים תתנ"ח, [ובלבד שיהיה רבי חננייה בשני יודי"ן].

הקדושים וללמוד את מידותיהם התרומיות. [וזה לשון הרמב"ן (בראשית יב ו): אומר לך כלל, תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול, הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה, ואמרו (תנחומא ט) כל מה שאירע לאבות סימן לבנים, ולכן יאריכו הכתובים בספור המסעות וחפירת הבארות ושאר המקרים, ויחשוב החושב בהם כאלו הם דברים מיותרים אין בהם תועלת, וכולם באים ללמד על העתיד, כי כאשר יבוא המקרה לנביא משלשת האבות יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבא [לזרעו].

רבות ניתן ללמוד בענין זה מפגישת יעקב ויוסף, כמו שהביא השפתי צדיק (ויגש לא) ששמע מזקיניו **החידושי הרי"מ ע"ה** ששייב את דברי המהר"ל הנ"ל, אמנם **הרבי מקאצק זלה"ה** התבטא על כך שהוא דבר קטן למעלת קדושת האבות, וליישב דברי זקיניו ז"ל כתב השפתי צדיק שנראה כוונתו שיעקב אבינו הכין דרך עבודה זו עבור כל כלל ישראל, שבכל עת שיתעורר בליבם איזה אהבה וחיבה שיוכלו להטותה להשם יתברך, ולכך מובא ברש"י כוונה זו שנעשה מזה פירוש הפשוט ואז יוכל כל איש ישראל לבוא למדרגה זו, וכן היה רוב עבודת האבות הקדושים להכין דרכי עבודה לכלל ישראל, אכן האבות הקדושים עצמם אין לשער גודל דביקותם ומסירות נפשם תמיד להשם יתברך עד שמלאכי השרת נתקנאו בהם. [ולכך נקראו אבות, כמו שביאר השפת אמת (וירא תרמ"ה ד"ה בפרשת) בטוב טעם: שכל עבודת בני ישראל וכו' הכל בכח מעשיהן

של האבות, דכתיב 'למען אשר יצוה בניו וביתו וגו', ולא מצינו שהיה מצוה בעת פטירתו איזה צוואה, אך הפירוש שבכל מעשה האבות נשתתפו עם כל הדורות העתידין לעמוד מהם, ולכן נקראו אבות שלא היה שום

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
 © כל הזכויות שמורות
 אין להעתיק או לגשת ללא אישור
 מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
 עיצוב ועימוד: שוקי קנר